

Pedagogika międzykulturowa

Instrukcja przygotowania pracy semestralnej,
literatura pomocnicza i wybór stron internetowych

Forma zajęć: wykład

Prowadzący zajęcia: dr hab. Przemysław Grzybowski prof. uczelni

Instrukcja przygotowania pracy semestralnej

Warunkiem zaliczenia przedmiotu jest opracowanie pracy semestralnej w postaci **projektu kampanii społecznej zawierającej elementy edukacji międzykulturowej**. Zadanie do wykonania **indywidualnie lub w zespołach 2-3 osobowych**.

Ma to być projekt (zarys, pomysł, propozycja, plan) działań edukacyjnych w przestrzeni publicznej adresowanych do wybranych osób (np. mieszkańców obszaru i/lub miejscowości, pracowników i/lub podopiecznych instytucji np. organizacji pozarządowej, osób przybywających z daleka np. turystów i uczestników wycieczek edukacyjnych, miłośników portalu internetowego, członków grupy dyskusyjnej itp.). **Nie ma to być relacja z przeprowadzonych zajęć, badań naukowych ani program pracy placówki.**

Praca powinna zawierać **następujące części:**

- **Część 1 - Określenie pogranicza kulturowego, problemów społecznych związanych ze zróżnicowaniem kulturowym i celu planowanej kampanii społecznej.** Należy udzielić odpowiedzi na następujące pytania: Jakiego pogranicza kulturowego (środowiska, miejscowości, regionu, kraju itp.) dotyczy kampania społeczna? Jakich problemów społecznych związanych ze zróżnicowaniem kulturowym występujących na danym pograniczu dotyczy kampania społeczna (np. napięć, konfliktów, uprzedzeń, stereotypów, dyskryminacji)? W jakim celu będzie ona realizowana?
- **Część 2 - Określenie okoliczności realizacji planowanej kampanii społecznej.** Należy udzielić odpowiedzi na następujące pytania: Gdzie i jak długo będzie realizowana kampania? Kto będzie w niej uczestniczył? Jakie zadania do wykonania mają osoby realizujące działania edukacyjne oraz adresaci tych działań?
- **Część 3 - Określenie środków kampanii społecznej planowanych do wykorzystania w przestrzeni publicznej i ich zakładanej efektywności.** Należy udzielić odpowiedzi na następujące pytania: Jakie formy i środki dydaktyczne zostaną wykorzystane w kampanii (np. happeningi, wystawy, przedstawienia, rekonstrukcje, audycje, publikacje, aplikacje cyfrowe, gry komputerowe, gry miejskie, utwory literackie, artystyczne, plastyczne, teatralne, filmowe, muzyczne, multimedialne itp.) i w jaki sposób? Na jakiej zasadzie te formy i środki mogą pomóc w rozwiązywaniu problemów społecznych związanych ze zróżnicowaniem kulturowym? Do pracy proszę załączyć przykłady środków do wykorzystania w kampanii społecznej.
- **Część 4 - Wyjątkowe źródła informacji.** Należy udzielić odpowiedzi na następujące pytanie: Które źródła wykorzystane w trakcie prac nad kampanią społeczną były szczególnie inspirujące i dlaczego?
- **Bibliografia** (wykaz wykorzystanej literatury, stron internetowych, filmów, programów telewizyjnych, audycji itp.).

Przedmiotem oceny jest praca semestralna opatrzona danymi osobowymi studentów na okładce. Wzór okładki przesyłany jest studentom pocztą elektroniczną i dostępny na stronie internetowej www.grzybowski.ukw.edu.pl

Pracę należy przekazać prowadzącemu zajęcia w formie wydruku podczas ostatnich zajęć zaplanowanych w systemie USOS. **Złożenie pracy po terminie skutkuje obniżeniem oceny.**

Literatura pomocnicza

- Banaszekiewicz M.: *Dialog międzykulturowy w turystyce. Przypadek polsko-rosyjski*. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2012.
- Bernacka-Langier A., Janik-Płocińska B., Kosowicz A., Pawlic-Rafałowska B., Piegat-Kaczmarzyk M., Walczak G., Rejmer Z., Wasilewska-Łaszczuk J., Zasuńska M., *Inny w polskiej szkole - poradnik dla nauczycieli pracujących z uczniami cudzoziemskimi*. Fundacja Polskie Forum Migracyjne, Warszawa 2009.
- Białek K., Halik T., Marek A., Szuchta R., Weigl B., *Edukacja przeciw dyskryminacji*. Stowarzyszenie Vox Humana, Warszawa 2008.
- Białek K., Kowalska A., Kownacka E., Piegat-Kaczmarzyk M., *Warsztaty kompetencji międzykulturowych - podręcznik dla trenerów*. Uniwersytet Warszawski, Międzynarodowe Centrum Adaptacji Zawodowej, Warszawa 2008.
- Białek M., *Kształcenie międzykulturowe w edukacji językowej*. Oficyna Wydawnicza Atut, Wrocław 2009.
- Białkowski M., Biegański Z., Maresz T., Polak W. (red.): *Swojskość i obcość w regionie kujawsko-pomorskim*. Dom Wydawniczy „Margrafen”, Bydgoszcz - Toruń 2015.
- Chojnacki R., Wesołowska H., Zaufal K., *Tolerancja.pl - materiały dla nauczycieli*. Wydawnictwo Znak, Kraków 2002.
- Czerniejewska I. (red.), *Antydyskryminacja na co dzień*. Stowarzyszenie Jeden Świat, Poznań 2005.
- Czerniejewska I. (red.), *Wielokulturowość na co dzień. Materiały dla nauczycieli*. Stowarzyszenie Willa Decjusza, Kraków 2006.
- Czerniejewski M., Kubiak I., Malczewska M., Szczepanik W., *Uchodźcy. Materiał pomocniczy dla prowadzących zajęcia na temat uchodźców*. Stowarzyszenie Jeden Świat, Poznań 2001.
- *Dzień Integracji - Tacy Sami*. Centrum Integracja, Program Młodzież, Warszawa 2003.
- Europejski Ruch Młodzieży przeciwko Rasizmowi, Ksenofobii, Przejawom Antysemityzmu i Nietolerancji: *Każdy inny, wszyscy równi...* Harcerskie Biuro Wydawnicze Horyzonty, Warszawa 2003.
- Grzybowski P.P., Idzikowski G., *Inni, Obcy - ale Swoi. O edukacji międzykulturowej i wspólnocie w szkole integracyjnej*. Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2018.
- Grzybowski P.P., *Lektury do edukacji międzykulturowej dla dzieci. Przewodnik bibliograficzny*. [w:] E.Ogrodzka-Mazur, U.Szuścik, A.Szafrańska (red.): *Edukacja małego dziecka. Tom 14. Konteksty społeczne i międzykulturowe*. Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2019, s.189-203.
- Gvórak-Sosnowska K., Morżoł I. (red.), *Języki świata. Materiały dydaktyczne do zajęć międzykulturowych*. UNESCO, Warszawa 2008.
- Idzik I., Nitka J., Marcinowska H., Onuchowska A., Kasprzyk T., Biłyk K., Reich A., Mackiewicz K., Cieśliński Ł., *Program edukacyjny „Różni - równi”. Podręcznik dla prowadzących lekcje na temat mniejszości narodowych i etnicznych*. Stowarzyszenie Jeden Świat, Poznań 2004.
- Kamińska K., Kwiatkowska A.: *Jesteśmy tacy sami. Sztuka w edukacji międzykulturowej*. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2009.
- Kosowicz A., *Migracje online. Przewodnik po stronach internetowych poświęconych migracji i międzykulturowości*. Fundacja Polskie Forum Migracyjne, Warszawa 2009.
- Kosowicz A., *Uchodźcy - broszura dla nauczycieli*. Centrum Pomocy Uchodźcom Polskiej Akcji Humanitarnej, 2010.
- Koszewska K. (red.), *Zrozumieć innych, czyli jak uczyć o uchodźcach*. Wydawnictwa CODN, Warszawa 2001.
- Kromolicka B., Linka A. (red.): *Służby społeczne w pracy z uchodźcami na pograniczu polsko-niemieckim*. Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2018.
- Kusek R., Sanetra-Szeliga J. (red.), *Kultura w dialogu. Kampania 1001 działań na rzecz dialogu w Polsce*. Międzynarodowe Centrum Kultury, Kraków 2008.
- Kusek R., Sanetra-Szeliga J. (red.), *Swoi - Obcy. Edukacja międzykulturowa w Polsce - materiały*. Międzynarodowe Centrum Kultury, Kraków 2011.

- Majda A., Ogórek-Tęcza B., Zalewska-Puchała J. (red.), *Pielęgniarstwo transkulturowe. Podręcznik dla studiów medycznych*. PZWL, Warszawa 2020.
- Martinelli S., Taylor M. (red.), *Uczenie się międzykulturowe. Pakiet szkoleniowy nr 4*. Rada Europy i Komisja Europejska, Strasbourg 2000.
- Młynarczuk A. (red.), *Uwiecznić Atlantyde. Wielokulturowość Podlasia w edukacji nieformalnej*. Fundacja Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2010.
- Młynarczuk-Sokołowska A., Potoniec K., Szostak-Król K. (red.), *Przygody Innego. Bajki w edukacji międzykulturowej*. Fundacja Edukacji i Twórczości, Białystok 2011.
- Pawełczyk P. (red.), *Kampanie społeczne jako forma socjotechniki*. Wolters Kluwer, Warszawa 2015.
- Polska Akcja Humanitarna, *Humanitaryzm. Scenariusze zajęć do edukacji humanitarnej*. Polska Akcja Humanitarna, Warszawa 2001.
- Popowska D. (oprac.), *Cały świat w naszej klasie*. Polskie Forum Migracyjne, Warszawa 2011.
- Rose C., *Jak wygrywać kampanie. Komunikacja dla zmian*. Instytut Spraw Obywatelskich INPRO, Łódź 2012.
- Stewart J. (red.), *Mosty zamiast murów. Podręcznik komunikacji interpersonalnej*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003.
- Wilimborek B., *Jak zorganizować efektywną kampanię społeczną w szkole? Poradnik dla młodzieży*. Program Uczenie się przez całe życie, Warszawa 2015.
- Zalewska-Pawlak M, Sasin M. (red.): *Różnorodni przez sztukę. Edukacja artystyczna w środowiskach zróżnicowanych kulturowo*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2017.
- Żydek-Bednarczuk U.: *Spotkanie kultur. Komunikacja i edukacja międzykulturowa w glottodydaktyce*. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2015.

Wybór stron internetowych

- **Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi** - <https://www.centrumdialogu.com>
- **Centrum im. Ludwika Zamenhofa** - <https://www.centrumzamenhofa.pl>
- **Centrum Wielokulturowe** - <https://centrumwielokulturowe.waw.pl>
- **Czasopismo „Edukacja Międzykulturowa”** - <https://us.edu.pl/wydzial/wsne/nauka-i-badania/serie-wydawnicze/edukacja-miedzykulturowa-2/>
- **Czwarty Świat Polska** - <https://www.atd.org.pl>
- **Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego** - <https://www.krzyzowa.org.pl/pl/>
- **Fundacja „Przestrzenie Dialogu”** - <http://przestrzeniedialogu.org>
- **Fundacja ADRA Polska** - <https://www.adra.pl>
- **Fundacja Autonomia** - <https://autonomia.org.pl>
- **Fundacja Centrum im. Profesora Bronisława Geremka** - <https://geremek.pl>
- **Fundacja Edukacji Międzykulturowej** - <http://miedzykulturowa.org.pl>
- **Fundacja Forum Dialogu Między Narodami** - <http://dialog.org.pl/pl/>
- **Fundacja im. Księdza Jana Kaczkowskiego** - <https://fundajakaczkowskiego.org>
- **Fundacja Inna Przestrzeń** - <https://www.innaprzestrzen.pl>
- **Fundacja na rzecz Różnorodności Społecznej** - <https://frs.org.pl>
- **Fundacja Ocalenie** - <https://ocalenie.org.pl>
- **Fundacja Peryferia - Ośrodek Solidarności Międzykulturowej** - <https://www.peryferia.org/kontakt>
- **Fundacja Pogranicze** - <https://www.pogranicze.sejny.pl>
- **Fundacja Polskie Forum Migracyjne** - <https://www.forummigracyjne.org>
- **Fundacja Przestrzenie Dialogu** - <http://przestrzeniedialogu.org>
- **Fundacja Shalom** - <http://shalom.org.pl>
- **Fundusz Obywatelski im. Henryka Wujca** - <https://www.funduszobywatelski.pl>
- **Galiczyjska Fundacja Rozwój i Edukacja** - <http://galicyjskafundacja.tilda.ws>
- **Grupa Granica** - <https://www.grupagranica.pl>
- **Grupa Zagranica** - <https://zagranica.org.pl>

- **Helsińska Fundacja Praw Człowieka** - <https://www.hfhr.pl>
- **Instytut Spraw Publicznych** - <https://www.isp.org.pl>
- **Integracja** - <https://www.integracja.org>
- **Jedni z wielu - Romowie** - <https://jednizwielu.pl>
- **Kontynent Warszawa** - <https://kontynent-warszawa.pl>
- **Mapa Kultury** - <https://nck.pl/projekty-kulturalne/projekty/mapa-kultury>
- **Międzynarodowe Centrum Kultury** - <https://mck.krakow.pl>
- **Niepełnosprawni.pl** - <http://www.niepelnosprawni.pl>
- **Nomada - Stowarzyszenie na rzecz Integracji Społeczeństwa Wielokulturowego** - <https://nomada.info.pl>
- **Ośrodek Międzykulturowych Inicjatyw Twórczych Rozdroża** - <https://rozdroza.com>
- **Otwarta Rzeczpospolita. Stowarzyszenie przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii** - <https://www.otwarta.org>
- **Panorama kultur - Europa mniej znana** - <https://www.pk.org.pl>
- **Panorama Kultur** - <https://www.pk.org.pl>
- **Polska Akcja Humanitarna** - <https://www.pah.org.pl>
- **Polska Fundacja Pomocy Humanitarnej „Res Humanae”** - <https://reshumanae.org.pl>
- **Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego** - <http://www.ptpa.org.pl>
- **Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności** - <http://www.pfwb.com.pl>
- **Pozytywni w Tęczy** - <https://pozytywniwteczy.pl>
- **Pozytywnie Otwarci** - <http://pozytywnieotwarci.pl/index2.html>
- **Ratujmy Ludzi na Granicy** - <https://www.ratujmyludzinagranicy.pl>
- **Rodziny Bez Granic** - <https://rodzinybezgranic.pl>
- **Sieć Organizacji Społecznych dla Edukacji** - <https://sosdlaedukacji.pl>
- **Stowarzyszenie „Monar”** - www.monar.pl
- **Stowarzyszenie Antropologów Kultury Etnosfera** - <http://etnosfera.org.pl>
- **Stowarzyszenie Jeden Świat** - <http://jedenswiat.org.pl>
- **Stowarzyszenie Lepszy Świat** - <http://lepszyswiat.org.pl>
- **Stowarzyszenie Mali Bracia Ubogich** - <https://www.malibracia.org.pl>
- **Stowarzyszenie Nigdy Więcej** - <https://www.nigdywiecej.org>
- **Stowarzyszenie Pracownia Etnograficzna** - <https://etnograficzna.pl>
- **Stowarzyszenie Praktyków Kultury** - <http://www.praktycy.org>
- **Stowarzyszenie Pro Humanum** - <https://www.prohumanum.org>
- **Stowarzyszenie Romów w Polsce** - <http://stowarzyszenie.romowie.net/aktualnosci-2.html>
- **Stowarzyszenie Vox Humana** - <http://voxhumana.org.pl>
- **Strefa Wolno-Słowa** - <http://strefawolnoslowa.pl>
- **Tolerancja.pl** - <https://www.tolerancja.pl>
- **Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej** - <https://tea.org.pl>
- **Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „e”** - <https://e.org.pl>